

Milníky v životě

Rodiče a prarodiče se narodily ve Vídni a byli tzv. Vídeňskými Čechy; navštěvovali české školy ve Vídni a měli československé občanství; po nástupu Hitlera v Rakousku se odstěhovali do Prahy, kde jsem se narodil; po komunistickém únorovém puči v roce 1948 chtěli reemigrovat zpět do Vídně, tak jako tenkrát další stovky Vídeňských Čechů, ale komunistické úřady jim návrat zakázali s tím, že oba moji rodiče a ještě aktivní dědeček s otcovy strany jsou vysokoškolsky vzdělaní a republika takové lidi potřebuje.

Byli jsme věřící rodina, každou neděli jsme chodili na mši svatou do kostela ke svaté Ludmile na Náměstí míru. Až do třetí třídy obecné školy (u sv. Štěpána ve Štěpánské ulici) jsem chodil v rámci vyučování do náboženství.

Po vychození osmé třídy (devítka ještě neexistovala) jsem nastoupil do učení jako Spojový montér (Odborné učiliště Spojů v Praze 5). Na jedenáctiletku s maturitou mě nevzali, protože jsem neměl dělnický nebo rolnický původ a nikdo nebyl z naší rodiny v komunistické straně. Sestra mojí matky, moje teta, měla manžela, který byl v padesátých letech zatčen, odsouzen za protikomunistickou činnost a popraven.

Po učilišti jsem vystudoval Střední průmyslovou školu spojové techniky v Praze 1 v Panské ulici. Maturoval jsem v květnu 1965. Chtěl jsem dále studovat vysokou školu (Filosofickou fakultu University Karlovy), ale existoval předpis, že absolvent technického směru nemůže studovat vysokou školu humanitního směru. Začal jsem studovat tedy na Elektrotechnické fakultě Českého vysokého učení v Praze 6. Ve třetím semestru mého studia se změnil předpis (odpadl zákon o tom, jaký student kterého směru smí pokračovat ve studiu toho či onoho směru) a já jsem přestoupil na Filosofickou fakultu University Karlovy v Praze, obor psychologie. Vystudoval jsem pětiletou jednooborovou psychologii se specializací psychologie práce a řízení (dnes se ten obor nazývá management). V roce 1971 jsem absolvoval rigorózum z psychologie a získal doktorát PhDr. Po studiu jsem zůstal na Katedře psychologie práce jako asistent. Protože začínala „normalizace“ na vysokých školách a byli vyhozeni stovky profesorů, učitelů a zaměstnanců, museli jsme my, mladí, ničím nezatížení asistenti přednášet, psát skripta, vést semináře, sedět v komisích pro obhajobu diplomových prací a tak dále, což dříve bylo nemožné, protože to byla výhra jen profesorů a s výjimkou i docentů.

Někdy v polovině sedmdesátých let mě udal student. Napsal na vedení fakulty dopis, že při svých přednáškách citují více z anglosaské literatury než z ruské a sovětské. Byl jsem odvolán z pedagogické činnosti a musel jsem jako nekomunista předstoupit přes osmičlennou komisi komunistů. Komisi předsedal Prof. Brůžek, který byl tenkrát současně ministrem kultury a profesorem na katedře Filosofické fakulty. Obdržel jsem dva tresty: první trest byl příkaz předplatit si na jeden rok deník Rudé právo a přinést do týdne ukázat složenku o uhrazení předplatného; druhý trest byl, abych nastoupil jako dělník do Automobilových závodů Klementa Gottwalda v Mladé Boleslavi jako dělník s odůvodněním, „abych se sžil s dělnickou třídou“, když jsem absolvent oboru „psychologie práce a řízení“. Rudé právo jsem

si nikdy nepředplatil a do 14 dnů jsem ale musel nastoupil jako dělník k montážnímu pásu v automobilce. Po levé straně pásu za mříží pracovali na stejném pásu vězni a na druhé straně, rovněž za mříží, sovětsí vojáci. Oběma stranám jsem čas od času dával cigarety (jinak jsem celoživotní nekuřák) a alkohol a od vězňů bral motáky, které jsem distribuoval dál.

Když jsem do automobilky nastoupil, zůstalo na několika fakultách university cca 75 nevyzkoušených studentů z Obecné psychologie, kterou všichni měli jako společný základ bez ohledu, jaký obor studovali. Tyto studenty jsem zkoušel každý den v polední pauze, ve stoje, na autobusovém nádraží v Mladé Boleslavi. Studenti si to zorganizovali tak, že vždy přijelo autobusem tak pět studentů, přivezli mě nějaké jídlo a lahvové pivo a já umazaný v montérkách jsem střídavě jedl a zkoušel studenty. Mnoha studentům jsem od špinavých rukou umazal index. Jídlo a pití, které jsem nezkonsumoval, jsem nosil k pásu a předával vězňům a sovětským vojákům, včetně cigaret o které jsem si studentům říkal, že „jsou pro dobrou věc“.

Jednoho dne se na zkoušku dostavily dvě dcery ministra zahraničí Československé socialistické republiky a člena Ústředního výboru Komunistické strany Československa Bohuslava Chňoupka. Viděl jsem je poprvé v životě a zkoušku jsem jim nedal. Řekl jsem jim, že účast na přednáškách byla povinná, dále každý student měl napsat seminární práci a dodat ji se seznamem přečtené odborné literatury. Tvrdili mě, že pracují jako komunistky v Socialistickém svazu mládeže a že tato práce je plně pohlcuje, protože „pracují pro blaho nás všech“. Zadal jsem jim téma pro seminární práci a řekl, ať přijdou, až budou mít práci napsanou.

Za tři dny dopoledne se ke mně k pásu dostavila delegace asi šesti lidí z vedení závodu, včetně ředitele, vedoucích a mistrů. Byli značně rozrušeni a sdělili mě, abych okamžitě všeho nechal a šel s nimi. Před závodem stála černá Tatra 603 a já byl požádán, abych do ní nasedl. Vedle mě seděl muž. Na nic jsem se nikoho neptal, pochopil jsem, že mě asi někdo udal, že nosím vězňům a sovětům cigarety a alkohol a teď mě vezou do vězení. Byl jsem apatický. Jízdu po Praze jsem přemýšlel, kde skončíme, ale k mému překvapení jsme zastavili před Černínským palácem, před Ministerstvem zahraničních věcí. S mužem, který mě doprovázel, jsme přišli do vrátnice, kde něco šeptal vrátnému a následně hned odešel. Vrátný si mě zavolal a vysvětlil mě cestu, kudy a kam mám jít a ponechal mě svému osudu. Stále jsem nic netušil a žádná souvislost mě nenapadala. Po několika metrech chůze dlouhou chodbou mě náhle někdo vzal kolem ramen a slovensky řekl - tykal mě- vítám tě soudruhu dělníku, cos nám přišel spravit? A mluvil dál – byl jsem teď na Moravě pro víno, podívej, mám plnou tašku, je výborné, dal bych ti ochutnat, ale ty spěcháš za svou prací, tak někdy jindy. Čest práci soudruhu, ještě dodal a zrychlil krok. Po chvílce hledání jsem našel příslušné dveře, na kterých stálo „sekretariát ministra“. V tu chvíli jsem vše pochopil, zaklepal a vstoupil dovnitř. Sekretářky se na mě podívaly, a ačkoliv tam bylo několik židlí, nenabídly mně místo. Byl jsem celý špinavý. Po chvílce mě řekli, abych šel dále. Vešel jsem do pracovny ministra, který něco psal. Následně zvedl hlavu a udiveně řekl – to jsi ty, pardon, to jste vy? Nabídl mě židli a spustil, že jsem jeho dcery nevyzkoušel. Spustil lavinu slov s tím, že jeho dcery plně pracují pro stranu, pro Socialistický svaz studentů, angažují se a na učení nemají moc času. Namítl jsem, ať tedy politicky pracují, ale nestudují, že to nejde dohromady. Škola má své předpisy a

já je nemohu porušovat. Kdybych byl ve straně, tak dostanu stranický úkol „dej dcerám Chňoupka zkoušku“, ale jako nestraník se musím řídit děkanátem a vysokoškolským zákonem. Řekl jsem mu dále, že obě dcery dostaly zadání na napsání práce a že se mohou na zkoušku poté dostavit. Moc mě děkoval za „druhou šanci“ pro dcery a vyprovodil mě až na chodbu. Kdyby mě dal na cestu lahev vína, které stálo v rohu, vzal bych ji pro „své spolupracovníky“. Měl jsem pocit, že dost váhá, ale nic mě nedal. Když jsem přišel k vrátnému a nic se nedělo, řekl jsem mu, že „ministr rozhodl, že mám být odvezen zpět do Mladé Boleslavi“. Což nebyla pravda. Okamžitě sehnal auto a byl jsem odvezen. Za tři dny jsem v závodě nečekaně skončil a vrátil se zpět na fakultu. To jsem už byl ale rozhodnut, emigrovat do země mých rodičů a prarodičů - do Rakouska. Přes zájezd do Jugoslávie jsem se dostal do Rakouska, kde jsem za několik dní dostal politický azyl, nostrifikoval jsem své středoškolské a vysokoškolské vzdělání a stal se docentem na vídeňské Technické universitě.

Z obou dcer ministra se dostavila tenkrát na zkoušku jen jedna. Potom jsem už odjel. Závěr. Někdy v devadesátých letech jsem se ocitl prvního září, kdy Slovensko slaví státní svátek, na pražském Žofině. Zde v salonku u schodiště seděl v křesle B.Chňoupek. Přišel jsem k němu a pozdravil jsem jej slovy „čest práci soudruhu ministře“. Usmál se na mě, vzal mě za ruku a řekl: bejválo, bejválo a kterej ty jsi soudruhu? Představil jsem se a připomněl casu z jeho dcerami. Okamžitě se rozpovídal, jak je současný režim odporný, jak jeho dcery po listopadu 1989 dopadli, co dělají a jak je to všechno teď strašné. Naklonil jsem se těsně k jeho obličejí a pomalu mu řekl: ty jsi vždycky byl a zůstal č...kem. Otočil jsem se a šel pryč.

Zajímavosti ze života

Moji rodiče začátkem roku 1945 schovávali ve sklepě v Oldřichově ulici v Nuslích tři uprchlé francouzské vojáky. Moje rodiče uměli francouzsky, protože s francouzštiny maturovali. Ti v květnu 1948, po válce, odešli do vlasti a napsali do rodinného památníku co se stalo, jak se jmenují, data narození, hodnosti a další osobní poznámky. Máma si s nimi řadu let potom psala. Jeden umřel za tři roky, druhý se po pěti letech odmlčel a ten třetí v šedesátých letech na to upozornil francouzské úřady. Ti chtěli rodiče v Praze na vyslanectví vyznamenat, ale máma chytře úřadům sdělila, že by bylo větší ctí převzít vyznamenání ve Francii. A tak v roce 1961 jsem odjel já s mámou do Paříže a následně do rodiště vojáka, kde nás následně slavila celá vesnice.

V roce 1965, v říjnu, kdy můj nejlepší kamarád ze základní školy Jan Samohel nastoupil na vojnu, když se ještě stačil před tím oženit, mu jeho manželka po emigraci do Vídně napsala na vojnu dopis, že zůstává s rodiči ve Vídni. Dopis nešťastně zakončila slovy „Smrt komunismu“. V dopise byla i zmínka „pozdravuj Honzu“, což jsem byl já. Poté, co jej při výslechu několikrát zbyli, uvedl moje jméno. Byl jsem při výuce z deskriptivní geometrie jedno dopoledne na Elektrotechnické fakultě zatčen, když do místnosti vstoupilo asi pět lidí a vyžádali si mě. Dostal jsem pouta a byl jsem odvezen do Bartolomějské ulice. Zde jsem byl (podle mé mámy) 14 hodin nepřetržitě vyslýchán, ale já jsem nic nevěděl. Nenechali mě jít na záchod a tak jsem se pomočil. Nedali mě ani vodu na pití.

Studoval jsem s Janem Palachem. On chodil v Praze 1 v Celetné č. 20 do posluchárny ve 2. patře a já o patro nad ním. Nijak jsme se ale nestýkali, jen se znali.

Od roku 1967 jsem oficiálně studoval na Freie Universität v Západním Berlíně. Dne 16. ledna 1969 jsem se vracel s kolegou vlakem ze Západního Berlína přes Německou demokratickou republiku (NDR) do Prahy, tak jak jsem to dělal každý měsíc. Na hraničním přechodu v Bad Schandau jsme jako vždy odevzdali pasové kontrole pasy, vysokoškolské indexy, povolení východoněmeckého Ministerstva zahraničních věcí, že můžeme cestovat do Západního Berlína a celní prohlášení. To si vždy odnášely a za půl hodiny opět doklady vracely. Kupé a vlak byl zcela zaplněn. Najednou k nám do kupé se protlačily dva vojáci s puškami na kterých měli bajonety s tím, že oba musíme vystoupit. Podle předpisu měl zatčený jít před vojákem s puškou a bajonetem, ale to v přeplněné uličce a kupé nešlo. Takže jsme se všichni vojákům smáli. Nakonec jsme rozesmátí vystoupili z vagonu a odvedli nás do vězení na nádraží v Bad Schandau. Nevěděl jsem co se děje, německy jsem hovořil, ale nikdo mě nic neřekl. V cele, kde byla jen postel a obrovský portrét na stěně Waltra Ulbrichta, jsem se musel svléct a vše odevzdat. Včetně spodků, ale košile(!) mě byla ponechána. Po čase mě byly vráceny spodky, nic jiného a byl jsem odveden vojákem s puškou s bajonetem na výslech. Ptali se mě na Filosofickou fakultu a na Jana Palacha o kterém jsem nic nevěděl, že se ten den upálil, na universitu v Západním Berlíně atd. Zase jsem byl odveden zpět do cely. To se asi třikrát opakovalo, pokaždé byl vyslychající někdo jiný. V jedné fázi se mě chtělo močit a tak jsem zabouchal na celu. Byl jsem odveden ve spodkách a bos, jen v košili, přes ledovou nádražní halu, kde byli lidé, na WC. Voják čekal venku. U žlábků jsem si všiml, že vedle mne stojí, v uniformě, ajznboňák (pracovník českých drah) a močí. Požádal jsem jej, aby zavolal moji mámě do Prahy. Řekl jsem mu telefonní číslo. Několikrát si jej při močení opakoval. A skutečně, jak se prý objevil v Děčíně, hned na nádraží zavolal moji mámě a ta rozjela kolotoč.

Osobně šla na východoněmecké velvyslanectví, Ministerstvo zahraničních věcí a obrátila se na advokáta. Mezi tím jsem prodělal tři dny výslechů a čtvrtý den nás propustili. Ze zavazadla se mě ztratilo mýdlo a voňavka pro mámu, čokoláda pro sestřenicí a skripta. Rovněž mě nevrátili zabavené západoněmecké, východoněmecké marky a české koruny. Po návratu jsem podal s mámou prostřednictvím advokáta přes čs. Ministerstvo zahraničních věcí na Německou demokratickou republiku žalobu, kterou ministerstvo přijalo. Někdy v roce 1973 si ministerstvo zavolalo mámu a mě a řekli nám, že musíme vzít žalobu zpět. Nelze prý, aby občan socialistického tábora žaloval bratrskou socialistickou zemi. Žaloba byla vzata zpět. Po listopadu 1989 vyzval Německý stát jako nástupce NDR všechny, které nějak NDR poškodilo s tím, že dostanou náhradu. Požádal jsem o informace německé Ministerstvo zahraničních věcí a dostal jsem k vyplnění dotazník, který měl 32 stran. Hodil jsem jej do koše.

V říjnu 1968, kdy se neprodyšně zavřeli hranice a zrušili se všechny cestovní doklady jsem se poslední den vrátil do Prahy. V tu dobu byla už moje máma vážně nemocná, měla rakovinu. Chtěl jsem být s ní a také jsem byl, až do její smrti jsem ji měl doma. Nemoc u ní propukla následovně. Bydleli jsme ve Štěpánské ulici v Praze 1. Každý den navečer chodila máma ven s naším jezevčíkem. Jeden večer ji porazil před hotelem Alcron trabant a ujel. Máma byla v nemocnici, kde se uvolnila skrytá rakovina. Policie nehodu vyšetřovala, ale pachatele nezjistila. A to byl problém pro pojišťovnu. Máma byla pojištěná, ale když policie nezjistila pachatele, nemohl být pojistka vyplacena. Chodil jsem týdně na policii na Karlovo náměstí se ptát. Asi po dvacáté návštěvě na mě už řvali, abych k nim nechodil a nutili mě, abych

podepsal, že na vyšetření netrvám. Odmítal jsem to podepsat a oni řvali dál, že soutěží o nejlepší okrsek z „vyšetřenými případy“ a že já jim to kazím, že nedostanou prémie. Nikdy jsem to nepodepsal a pojišťovna tak nikdy nesplnila plnění vyplývající ze smlouvy.

Jako dítě ve druhé třídě jsem spolu s ostatními dětmi zažil v poledne šok. Jídelnou prošli dva muži a zamířili do kuchyně, kde zatkli naši oblíbenou kuchařku paní Bartošovou. V kuchyňském úboru ji dali pouta a odvezli autem pryč. Když procházela mezi námi, tak se na nás usmívala a tekly jí slzy. Nikdy jsme se už o ní nic nedozvěděly

Někdy ve třetí třídě základní školy jsme během vyučování chodili s učitelkou v Praze se dívat na výkladní skříně u obchodů, kde za výkladem byli portréty „zrádců“. Jednalo se o odsouzené občany s popisem jejich politických „zločinů“. Na rohu Štěpánské a Žitné ulice byly výklady plné velkých nakreslených pavouků, kteří měli na sobě fotografie „zločinců a nepřátel současného zřízení“. Na jedné z fotografií byla tvář Ing. Havlíčka. Jeho dcera Dana Havlíčková stála náhodou vedle mě a pevně mně tiskla ruku a plakala. Mezi tím ostatní děti střídavě musely na hlas číst texty o zločinech dotyčných. Nikdy na to nezapomenu. Dana Havlíčková byla později známá výtvarnice a manželka herce Masopusta.

Na Katedře psychologie na Filosofické fakultě v Praze v Celené ulici se ve fotokomoře množili na tehdejších maďarském kopírovacím přístroje zn. DOKUFO exilové knihy a články z exilových časopisů. Papíry do DOKUFA nám prodával vedoucí z Fota-kina v Celetné pan Trunška, který je odněkud získával. Takto okopírované knihy a texty se dále distribuovaly. Já jsem je nosil svému otci, který pracoval jako fyzik na ČVUT, který je dával dále.

V hlavní budově fakulty na dnešním Palachově náměstí se občas děly následující události. Na dámském záchodě (a vždy jen na dámském) se v kabině na stěně objevil hákový kříž rovná se srpu a kladivu. Když to někdo (asi po několika dnech udal), tak se celá budova okamžitě hermeticky uzavřela a přijela početná skupina StB. Začalo se vyšetřovat. Nikdo nesměl z budovy ven a nikdo dovnitř. Z pracovny děkana se stala vyšetřovna. Přítomní sedávali po chodbách na zemi a na schodech. Chodilo se postupně k výslechům. Někdo přišel na řadu až k ránu. Nesmělo se telefonovat. Po výslechu se podepisovala řada papírů, nikdo nevěděl co v nich stojí. Nikdy se nic nevyšetřilo. Toto jsem zažil jen jednou, ale někteří to „absolvovali“ i pětkrát.

V listopadu 1968 se konala na vysokých školách tzv. okupační stávk. Byl jsem od začátku do konce v budově přítomen. Byli jsme zabarikádováni. Vypnuli nám vodu a proud. Jídlo dávali lidé do pytlíčků, které jsme z oken pouštěli na ulici. Budova byla postupně obklíčena milicionáři, někteří měli sebou i kulomety. Pamatuji si, jak v noci přijel děkan Kladiva, jinak člen ÚV KSČ, měl pyžamo a přes nějak kabát. Když hovořil, tak roztáhl ruce směrem k nám a zimník se mu otevřel. Volal: „studenti, prosím vás, jakmile vylétí jedna židle z okna, začne střelba a bude masakr. Uklidněte se, skončete tuto akci“.

U vchodu hlídkoval tenkrát student historie Pipek ve skautském stejnokroji. Nikoho nepouštěl ven a dovnitř. Později emigroval do Švédska, kde obhájil diplomovou práci z historie.

Na katedru psychologie jsme měli dosazené neučitelské politické vedení. Jednalo se o nomenklaturní pracovníky ÚV KSČ, kteří řídili chod katedry. Já a několik kolegů jsme jednou v neděli přišli na katedru. Měli jsme od budovy klíče. Tenkrát se učilo i v sobotu a každý den do večera a po skončení se muselo vše zamknout. Tam jsme vzali ze stolu oficiální dopisní papír a na příslušném psacím stroji napsali dopis na švédské velvyslanectví oficiální dopis, kde katedra vyslovuje podporu Dubčekovi atd. Dopis jsme opatřili razítkem a podpisem dotyčného nasazeného pracovníka u nás. Znamka se omočila vodou a na nejbližší schránce vhodila. Udělali jsme to dvakrát. Následek byl tento: přijeli pracovníci StB a dotyčné osoby si odvezli (bez pout) do Bartolomějské ulice, kde si je den zanechali a vyšetřovali je. (To byl náš záměr) Pošta totiž podléhala přísné cenzuře a dopisy byla zachyceny. Postupně StB přišla k závěru, že to bylo na ně nalíčeno. Dotyční byli propuštěni a začalo vleklé vyšetřování. Na StB jsem já osobně byl postupně asi osmkrát. Vždy chtěli mojí propisku a chtěli, abych si něco přečetl, ale hlavně, abych konkrétní papír vzal do ruky, aby měli moje otisky. Tváře StBáků jsem si zapamatoval a později jsem tytéž osoby potkával v budově fakulty a nebo viděl posedávat v okolních hospodách. Na jednoho, hodně nepříjemného StBáka jsem se po listopadu 1989 zaměřil a protože jsem jako redaktor Metropolitanu a Denního Telegrafu o estébácích psal a spolupracoval jsem s Adolfem Rázkem. Měl jsem možnost nahlédnout do osobních spisů. Tenkrát ještě neexistoval zákon o archivnictví a do archivů se chodilo jako na pivo.

Protože ve Vídni žili další příbuzní, například tři sestry mojí babičky a její bratr, tety a tak dále, chtěli postupně moji rodiče a prarodiče Vídeň navštívit. Nikdy nedostali povolení, ani na pohřby a nebo na srazy spolužáků škol Komenského ve Vídni. A tak se udělal v roce 1956 pokus a požádalo se o povolení k cestě do Vídně pro mne, jako jedenáctiletého. Kupodivu jsem povolení dostal a tak v roce 1956 jsem dva měsíce strávil u svých příbuzných ve Vídni. Následně jsem každý rok do Vídně směl jezdit. Tiskoviny mě ve Vídni dávali jako vycpávku papíru do bot, což se tenkrát běžně dělalo. Babička to potom na žehlicím prkně žehlila.

Ve Vídeňském exilu jsem pracoval jako přispívající člen pro Amnesty International. Byl jsem předsedou Společnosti pro vědy a umění. Pořádali jsme Mezinárodní festival exilové kultury. Před ním jsem byl na rakouském Ministerstvu zahraničních věcí převzít oficiální protestní nótu ČSSR proti jeho konání, která byla podepsána Chňoupkem(!). Akci jsme přesto uspořádali a měla velký ohlas v médiích. Psal jsem články do exilových novin a časopisů. Od roku 1987 do roku 1992 jsem byl ve Vídni šéfredaktorem českých novin Vídeňské svobodné listy, které vycházejí od roku 1946 dodnes. Sestavoval a rozesílal jsem petice za osvobození Václava Havla z vězení. Když se stal prezidentem, tak si mě s Ivanem Medkem pozval na Pražský hrad a poděkoval mě. Děkovný dopis jsem už ztratil, respektive mně jej někdo nevrátil. Velmi jsem bojoval proti „upravencům“, což byli ti, kteří si chtěli upravit v zahraničí vztah k ČSSR a museli při tom udat spoustu lidí (vykoupit se) ze svého okolí. Držel jsem hlídku před velvyslanectvím ve Vídni a lidi varoval a odrazoval. Bývali tam strkanice. Po listopadu 1989 byli stovky Čechů a Slováků ve Vídni ve vězení, většinou za krádeže. Překládal jsem na policii výslechy. Když v dokladech měl někdo náhodou i průkaz KSČ, tak jsem jej vychutnával slovy „a to vás strana nenaučila, že se nemá krást. Co tomu řekne vaše stranická organizace a soudruh Husák až se to dozví“. To byl samozřejmě žert, ale soudruzi se třásli hrůzou, plakali a slibovali všechno možné a nemožné. Byla to satisfakce.

Ve Vídni jsme založili Kontaktní fórum, podle vzoru Občanského fóra. Jezdili jsme do Čech a na Slovensko přednášet o demokracii a politice. Já jsem například přednášel ve vojenské posádce v obci Srní na Šumavě vojákům na hranici s Německem. Všechno bylo v pořádku. Když jsem přednášel později v Bratislavě vojákům v bratislavské posádce, tak jsem byl během přednášky zatčen a odveden do vězení. Zde jsem strávil řadu hodin, aby mně potom přečetli rozsudek, že „jsem ovlivňoval brannou schopnost státu“. Dostal jsem do pasu razítko, že deset let nesmím do Česka a jako doprovodný trest mě zabavili veškeré osobní věci a automobil. Odvezli mě po půlnoci na silniční hraniční přechod a vystrčili mě za hranice. Dvakrát jsem se vrátil a když začali střílet do vzduchu, tak jsem se vydal v absolutní tmě směrem na Vídeň. Šel jsem jako Švejk do Putini.

Máma byla jednou ze zakladatelek Klubu angažovaných nestraníků, otec byl signatář řady petic. Jejich jména se objevovala v letech 1968-1969 v tehdejšímu tisku.

V roce 1974 mě zbil příslušník StB na záchodě vinárny „U ševce Matouše“ na Hradčanech. V tu dobu už emigrovala třetí osoba s Katedry psychologie Filosofické fakulty University Karlovy a já o tom věděl. Vprovázal jsem je na nádraží. Nic mě ale při výsleších nedokázali, ale vyhmátl si mě jeden estébák jménem Miroslav Vích, sledoval mě do vinárny a na WC a tam beze slov mě do krve zbil. Říkal akorát, že to mám „za tu Stáňu Čermákovou“, což byla poslední emigrující z katedry.

21. srpna 1978 na desáté výročí okupace Československa jsme organizovali ve Vídni různé akce. Libor Rouček (pozdější místopředseda Evropského parlamentu) držel ve stanu před sovětskou prodejnu Aeroflotu ve Vídni týdenní hladovku. Několikrát denně jsem za ním chodil s vodou, ve které byl rozpuštěn hroznový cukr.

Přímo dne 21. srpna 1978 jsem byl jedním z organizátorů protestního pochodu Vídni před sovětskou ambasádou. Na svém autě jsem měl v životní velikosti udělanou postavu-maketu Leonida Brežněva, který nařídil v roce 1968 okupaci Československa. Před velvyslanectvím jsme postavu Brežněva zapálili. Sověští zaměstnanci úřadu se vyděšeně dívali z oken. Akci tenkrát zaznamenal celý světový svobodný tisk.

Když jezdil z Německa Karel Kryl koncertovat do Vídně, tak u mě v bytě vždy přespával. Pomaloval a popsal mě v pokoji celou stěnu svými verši a malůvkami.

Do Prahy jsem přijel z Vídně na pár dní koncem září 1968. Byl to jeden z prvních vlaků vůbec, který začal jezdit mezi Vídni a Prahou. V Praze na Filosofické fakultě jsem byl okamžitě jmenován a zařazen do tzv. inventarizační komise, která měla zjistit následky okupace Sovětskou armádou v budovách university v Karolinu. Sešli jsme se jednoho dne ráno před vchodem do Celetné č. 16. Sověští vojáci odešli z areálu v noci. Nejdříve šly dvě ženy v holínkách a stříkaly kolem sebe desinfekci. Za nimi šli dva pyrotechnici, následoval jsem já, který všechno fotografoval a za mnou Ing. Otto Lanc a pan Janych, který vše zapisoval. Vejde-li se do areálu Karolína vchodem z Celetné č. 16 je na dvoře obrovský kaštan. Pod tím kaštanem ležel zastřelený sovětský voják. Na prsou měl přišpendlený rozkaz, že byl zastřelen na základě rozsudku, protože se něčím provinil. Všechny místnosti a chodby ve všech budovách, které jsou na sebe napojeny, byly zaneřáděné výkaly, knihovny byly

rozstřílené, stoly a skříně vypáčené. Pouze ten, kdo měl pod sklem na psacím stole nějaké pohlednice ze Sovětského svazu, tak ten stůl byl ušetřen. Asi se domnívali, že je to „dobrý soudruh“. Škody byly obrovské. Úklid trval několik týdnů. Pracovalo se ve dne i v noci. Ztratila se spousta věci a mnohé bylo zničeno.

Někdy v roce 1970 přijelo na dvůr ke kaštanu několik sovětských džípů. Nikdo nesměl opustit areál. Z džípů vyskákali sovětsští vojáci a StBáci. Vedl je kvestor Hnátek. Začali hledat pořízené seznamy škod, fotodokumentaci, odebírali rozstřílené knihy, které si zaměstnanci schovávali na památku a všelijaké artefakty, které připomínali okupaci. Bohužel tak universita a fakulty, které sídlily v Karolinu na Ovocném trhu a v Celené ulici přišly o všechny důkazy.

V roce 1959 jsem viděl poprvé zemřít člověka. V odborném učilišti Spoju, o přestávce se ve třídě poprali dva kluci. Jeden z nich, cikán, bodl nožem druhého do třísel. Krev stříkala až do stropu a během chvíle vykrvácel a zemřel. Policie vše vyšetřovala a pachatele si odvezla.

Na Filosofické fakultě se konaly často takové povinné mýtky. Na fakultu přivezla komunistická strana černocho (a vždy jen černocho) z nějaké země, kde se bojovalo. Ten černocho měl přednášku o tom, jak je to v jeho zemi špatné, protože tam vládou bílí kapitalisti. Zajistila se přednášková místnost a všichni, kdo byli poblíž, na chodbách, v pracovnách v posluchárnách museli všeho nechat a jít poslouchat. Černocho mluvil nářečím, kterým nikdo nerozuměl a nikdo to nepřekládal. Občas zvedl pěst a zařval huhuhu, komunista v první řadě vstal a dal pokyn a všichni jsme museli tleskat. Stávalo se, že lidé v posledních řadách v tomto okamžiku volali, „nazdar, hurá, bravo“ což se potom vyšetřovalo. Já jsem jednou seděl v lavici vedle svazáka a komunisty Ivana Kořínka. Nudil jsem se. Měl jsem tenkrát, jako každý, tzv. čínskou propisovačku, což byla kuličková tužka, která dobře psala. Na této tužce byl vyražený podnik, který tužku vyráběl. Já jsem na kus papíru obkresloval čínské znaky z té tužky. To pozoroval vedle sedící komunista Kořínek. Tenkrát byla Čína největší nepřítel Československa. Kořínek mě prostě udal. Napsal zprávu, že „Krupka se učí a umí čínsky“. To bylo tenkrát strašně nebezpečný. Hrozilo okamžité vyloučení, vyšetřování, vazba a spousta řady nepříjemností. Byl jsem pozván na Kádrové oddělení, kde jsem musel vše vysvětlovat. Naštěstí mě pochopili a uvěřili. Odcházel jsem jen s důtkou, „jak jsem se mohl při projevu tak významného černošského soudruha nudit a kreslit si obrázky“. Taková to byla doba.

Jednotlivých příhod byla desítka.

Psáno dne 20. listopadu 2018 bez přípravy „z jedné vody“ bez dalšího pozorného čtení s řadou gramatických a stylistických chyb, čehož jsem si vědom. Všechny události se jmény bych dohledal, ale dalo by to týdny práci.

Jan Krupka, v.r.